

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausunto koskien kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaa

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13922/2021

Hyvinvointiala HALI ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaan. HALI ry kannattaa YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen perustavan kansallisen lapsistrategian toimeenpanoa, jonka tavoitteena on lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta.

Koronakriisi on vaikuttanut syvästi lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. HALI ry pitää tärkeänä lasten ja nuorten hyvinvointierojen syiden kartoittamista sekä syrjinnän ja eriarvoisuuden torjuntaa. HALI ry haluaa olla mukana lapsistrategian toimeenpanon toteutuksessa ja toivoo, että koronan jälkihoidossa huomioidaan erityisesti lasten, nuorten ja perheiden asema. HALI ry toivoo, että koko yhteiskunnan osaaminen otetaan käyttöön koronan jälkihoidossa ja yhteiskunnan jälleenrakentamisessa. HALI ry muistuttaa, että yrityksillä ja järjestöillä on vahva kokemus ja osaaminen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämisestä ja tuottamisesta.

Jokaisella lapsella on oikeus turvallisiin kasvuolosuhteisiin ja elää ilman väkivaltaa tai sen uhkaa. HALI ry kannattaa väkivallan varhaisen tunnistamisen ja siihen puuttumisen työmuotojen jakamista laaja-alaiseen käyttöön. Lisäksi on tärkeää, että lapsi ja nuori pystyy tunnistamaan erilaisia turvallisuushakia, reagoimaan niihin ja hakemaan apua tarvittaessa. HALI ry toivoo valtakunnallista toimenpideohjelmaa, jossa kiinnitetään huomioita turvallisen ja väkivallattoman sijaishuollon ympäristön turvaamiseksi lapsille ja sijaishuollon työntekijöille.

Toimiva työn ja perheen yhdistäminen tuottaa hyvinvointia lapselle ja vanhemmalle. HALI ry kannattaa työn ja perheen yhteensovittamista edistävien ratkaisujen ja toimintamallien kehittämistä sekä kansallisen lapsistrategian vaikuttamiskampanjan jatkovalmistelua.

HALI ry pitää lapsilähtöisen työelämän lisäksi tärkeänä, että julkinen sektori tarkastelee palvelujen saatavuutta, aukioloaikoja ja mahdollisuutta sähköiseen asiointiin. Lisäksi on tärkeää, että pienten koululaisten iltapäiväkerhotoiminnassa huomioidaan myös aamuihin liittyvä tuen tarve lapsen hyvinvoinnin ja vanhemman työssäkäynnin turvaamiseksi. Kehittämässä työn ja perheen yhteensovittamista edistäviä ratkaisuja yhteiskunnassa.

1. Lapset, nuoret ja koronakriisi

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. Koronakriisi on vaikuttanut syvästi lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Yrityksillä ja järjestöillä on vahva asiantuntemus lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämisestä ja tuottamisesta lähi- ja teknologia-avusteisena palveluna tai hybridipalveluina. HALI ry pitää tärkeänä, että yhteiskunnan kokonaisvaltainen osaaminen otetaan käyttöön sekä haluaa olla mukana koronan jälkihoidossa ja yhteiskunnan jälleenrakentamisessa.

2. Syrjinnän ja eriarvoisuuden torjunta

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry pitää tärkeänä lasten ja nuorten hyvinvointierojen syiden kartoittamista sekä syrjinnän ja eriarvoisuuden torjuntaa ja kannattaa eurooppalaisen lapsitakuun toteutuksen toimeenpanoa Suomessa.

3. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaaminen

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry kannattaa valtakunnallista selkeää ja yhteneväisen toimenpideohjelman laatimista sijaishuoltopaikasta poistumisten ennaltaehkäisyyn, luvattoman poissaolon aikaiseen toimintaan sekä jälkityöhön. HALI ry katsoo, että viranomaisyhteistyön määrittely vahvistaa yksityisten palveluntuottajien mahdollisuutta turvata lapselle turvalliset sijaishuollon kasvuolosuhteet sekä suojella lasta tilanteissa, joissa lapsi oireilee karkailemalla sijaishuoltopaikasta.

Sijaishuoltopaikasta poistuneen nuoren etsiminen ja palauttaminen edellyttää monialaista työskentelyä ja tiivistä yhteistyötä eri ammattilaisten ja viranomaisten sekä nuorten ja heidän perheidensä kesken. HALI ry muistuttaa, että toimintaohjeiden vaikuttava toimeenpano edellyttää riittävien viranomaisresurssien turvaamista yli sektorirajojen.

HALI ry kannattaa lastensuojelun käsikirjan laatimista lastensuojelun asiakkaana oleville lapsille ja nuorille. On tärkeää, että lapsen ja nuoren saatavilla on tietoa hänelle tärkeistä asioista, ymmärrettävästi sekä ikä- ja kehitystasoisesti.

4. Lasten suojelu väkivallalta

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä sekä väkivallan varhaisen tunnistamisen ja siihen puuttumisen työmuotojen jakamista laaja-alaiseen käyttöön. Jokaisella lapsella on oikeus turvallisiin kasvuolosuhteisiin ja elää ilman väkivaltaa tai sen uhkaa. HALI ry muistuttaa, että lapsen oikeus turvallisiin kasvuolosuhteisiin koskee kotia, varhaiskasvatusta, koulua, vapaa-aikaa ja kodin ulkopuolista asumista. HALI ry toivoo valtakunnallista toimenpideohjelmaa, jossa kiinnitetään huomioita turvallisen ja väkivallattoman sijaishuollon ympäristön turvaamiseksi lapsille ja sijaishuollon työntekijöille.

5. Lasten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI kannattaa selvityshanketta palveluiden saavutettavuudesta lapsille ja nuorille, sekä pitää tärkeänä, että lasten ja nuorten kokemukset palveluista, niiden saavutettavuudesta ja laadusta huomioidaan palvelujen kehittämisessä. HALI ry haluaa olla mukana selvityshankkeessa, jossa selvitetään palvelujen saavutettavuuteen ja laatuun liittyvät ongelmakohdat lasten ja nuorten näkökulmasta, sekä kehitetään eri toimijoiden kanssa lapsille ja nuorille tarkoitettu opas ("Mistä saan apua").

Lisäksi HALI ry esittää, että lasten ja nuorten päihdepalvelujen kehittämisessä hyödynnetään kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien osaamista ja asiantuntijuutta.

6. Varhaiskasvatus ja koulutus

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry toivoo, että ajantasainen materiaaalipaketti lapsistrategiasta ja lasten oikeuksista on kaikkien lasten, nuorten ja vanhempien lisäksi opettajien sekä lasten kanssa työskentelevien saatavilla ja käytettävissä.

7. Perheen riittävä toimeentulo sekä perheen ja työn yhteensovittaminen

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä ja kannattaa ratkaisujen etsimistä lapsen hyvinvoinnin sekä työn ja perheen yhteensovittamisen edistämiseksi. HALI ry toivoo vanhempainvapaasta aiheutuvien kustannusten jakamista yhdenvertaisesti työelämän tasa-arvon lisäämiseksi. Tällä hetkellä vanhempainvapaasta aiheutuvat kustannukset kohdistuvat ensisijaisesti naisvaltaisille aloille. Lisäksi on tärkeää etsiä ratkaisuja, joilla tuetaan vanhempien tasa-arvoa ja työssä jaksamista vanhempainvapaan sekä sairaan lapsen hoitovapaan käytössä ja käytännöissä.

HALI ry toivoo, että sairastavien perheiden ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palveluita ja sosiaaliturvaa tarkastetaan lapsen hyvinvointia tukevaksi ja vanhemman työssäkäynnin mahdollistamiseksi. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen saatavuus ja aukioloajat tukisi työssäkäyntiä ja koulujen iltapäiväkerhon lisäksi pienelle koululaiselle olisi tarjolla tarvittaessa aamuisin kerhotoimintaa. Työn ja perheen yhteensovittamisen tukemiseksi julkisen sektorin tulisi tarkastella sosiaali- ja terveydenhuollon aukioloaikoja ja asiakkaan mahdollisuutta sähköiseen asiointiin esimerkiksi etävastaanotto- ja etäverkostotapaamisiin.

HALI ry toimii kuntien kumppanina ja haluaa kehittää lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia ennaltaehkäiseviä sivistys- ja vapaa-ajan sekä lakisääteisiä sosiaali- ja terveyshuollon palveluja. HALI ry katsoo, että korona-ajan kokemukset etätyöstä ja teknologia-avusteisesta työskentelystä tulisi hyödyntää tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä työn ja perheen yhteensovittamisessa.

HALI ry kannattaa työn ja perheen yhteensovittamista edistäviä ratkaisujen ja toimintamallien kehittämistä, ja sitä miten työpaikoilla voidaan edistää työn ja perheen yhteensovittamista. HALI ry viittaa Elinkeinoelämän keskusliiton lausuntoon ja kannattaa Kansallisen lapsistrategian vaikuttamiskampanjan jatkovalmistelua.

HALI ry toteaa, että lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden aikuisia ja työntekijöitä. Vanhemmuuden tuki, sekä toimiva työn ja perheen yhdistäminen tuottaa hyvinvointia lapselle, edistää vanhempien työhyvinvointia sekä vaikuttaa myönteisesti sekä pitkäkestoisesti yhteiskuntaan ja elinkeinoelämään.

8. Lasten läheis- ja vertaissuhteet

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry pitää tärkeänä lapsen suojelua digitaalisessa ympäristössä sekä kannattaa lapsen oikeuksia ja yksityisyyden suojaa vahvistavaa vaikuttamis- ja viestintäkampanjaa.

HALI ry kannattaa poikkihallinnollista tutkimushanketta syrjäytymisvaarassa olevien ja osattomien lasten ja nuorten tilanteen selvittämiseksi. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta on tärkeää, että lapsi ja nuori pystyy tunnistamaan erilaisia turvallisuushakia, reagoimaan niihin ja hakemaan tarvittaessa apua. HALI ry haluaa olla mukana tutkimushankkeessa sekä tuoda yritysten ja järjestöjen osaamisen kaikkein haavoittuvimpien lasten ja nuorten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassamme.

9. Lasten vapaa-aika ja harrastukset

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry katsoo, että kaikkien lasten mahdollisuus harrastaa tukee lapsen myönteistä tulevaisuudenuskoa sekä vahvistaa lapsen osallisuutta yhteisöissä ja yhteiskunnassa. HALI ry kannattaa harrastamisen Suomen mallin toteuttamista.

10. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry pitää tärkeänä, että lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön kaikessa päätöksenteossa sekä pitää tärkeänä, että lasten ja nuorten hyvinvoinnista kootaan kattava tietopohja päätöksenteon ja lapsille sekä nuorille kohdennettujen palvelujen suunnittelun perustaksi.

11. Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoa

HALI ry kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä. HALI ry katsoo, että lasten ja nuorten osallisuus on tärkeää kansallisessa lapsistrategiatyössä. Lapsistrategian ja lapsen oikeuksien täysimääräinen ja aktiivinen toteutuminen edellyttää ammattilaisilta osaamista. HALI ry pitää tärkeänä lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille tarjottua koulutusta.

Linkki lausuntopalveluun:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=48b2ef26-4203-4bac-98d6-66a24209e32c>

Kunnioittavasti,

Ulla-Maija Rajakangas
Toimitusjohtaja
Hyvinvointiala HALI ry

Lisätietoa:

Arja Ryyränen
Sosiaalipalvelujen asiantuntija
045 124 1248
arja.ryynanen@hyvinvointiala.fi